

Gazeta Olsztyńska

Organ Związku Polaków w Prusach Wschodnich.

„Gazeta Olsztyńska“ z dodatkami „Gość Niedzielny“ i „Gospodarstwo“ wychodzi codziennie z wyjątkiem niedziel i świąt.

Przedpłata wynosi kwartalnie 9 marek.

Ogłoszenia przyjmuje się za opłatą 50 fenigów za miejsce rządka sześciomiesięcznego. — Przy dochodzeniu sądowym należytości wszelkie rabaty upadają.

Ojców mowy, ojców wiary
Brońmy zgodnie młody, stary.

Niech będzie pochwalony Jezus Chrystus!

Drukiem i nakładem: Joanny Pieniężnej.
Redakcja i Administracja w Olsztynie, Mühlenstrasse 2.
Telefon nr. 531.

Listy do redakcji należy adresować:
„GAZETA OLSZTYŃSKA“ — ALLENSTEIN, OPR
Redaktor: Ludwik Łydko.

Zwycięstwo polskie na Górnym Śląsku.

W ostatniej chwili przed wyjściem numeru, odebraliśmy telefonicznie następujące wiadomości z Polskiej Agencji Telefonicznej w Gdańsku:

Sosnowiec 20. 3. (Pat.) Wedle nadeszłych tu dotychczasowych obliczeń, zwycięstwo polskie w Bytomiu powiat wiejski i miejski nie ulega wątpliwości.

Za Polską głosowało 66.000, za Niemcami 20.000.

W powiecie pszczyńskim wypowiedziało się za Polską ogółem 80 procent głosujących.

W powiecie rybnickim 80 procent za Polską.

Powiat: Tarnowskie Góry 65 proc. za Polską.

Powiat katowicki 60 proc. za Polską.

W samych Katowicach, w których jeszcze nie dokończono obliczeń, tymczasem wiadomo, iż wypowiedziało się za Polską 51 proc.

Powiat gliwicki: okręg wiejski 65 proc. za Polską, a okręg miejski 19 proc. za Polską. Razem około 59 proc. za Polską.

Czarnochowice: 92 procent za Polską.

Niebuców: 95 procent za Polską.

Książowice: 84 procent za Polską.

Piekary: 86 procent za Polską.

Bytom, 20. 3. (PAT). Plebiscyt odbył się na całym Górnym Śląsku spokojnie.

Głosowanie rozpoczęło się o 8-mej rano i trwało

do 8 wieczorem. Od samego rana wyborcy tłumnie spieszyli do lokalów wyborczych. Przed każdym lokalem wyborczym było widać długie „ogonki“ głosujących. Przed niektórymi lokalami głosujący zaczęli się gromadzić już przed 8-mą godziną rano. Byli to głównie emigranci z Niemiec, którzy pragnęli jak najprędzej oddać głos i powrócić jak najprędzej zwykłymi pociągami do domu, nie czekając na pociągi emigranckie i na wynik plebiscytu. Emigranci ci rozpatrzywszy się na miejscu nabrali przekonania, że zwycięstwo polskie jest pewne.

Wśród ludu polskiego panował wszędzie znakomity nastrój i pewność zwycięstwa. Po wsiach lud głosował przeważnie dopiero po nabożeństwie.

Przedstawiciele władz koalicyjnych, objeżdżając poszczególne okręgi wyborcze, badając czy głosowanie odbyło się wszędzie należycie. Nad porządkiem czuwała wszędzie policja plebiscytowa i wojsko koalicyjne. Do utrzymania porządku i pokoju, przyczynił się też surowy zakaz sprzedaży jakichkolwiek napojów alkoholowych.

Bytom, 21. III. (PAT). Dowodem powszechnego zainteresowania się plebiscytem górnośląskim, jest tłumny przyjazd dziennikarzy z całej Europy, a nawet i Ameryki. Przybyłych dziennikarzy powitali na miejscu polscy dziennikarze górnośląscy.

Pokój z Rosją. Zawarcie pokoju z Rosją, dałoby Polsce możliwość odetchnięcia nareszcie swobodnie, możliwość pracy nad odbudową wewnętrzną i podniesieniem stanu gospodarczego, handlu i przemysłu. Zważyć bowiem należy, że Polska od samego początku swego ponownego istnienia, wciągnięta została do wojny z Rosją i do dzisiejszego dnia walczyć musiała o swe granice i swą niepodległość. I czyż można się dziwić, jeżeli w jakim kraju nie wszystko idzie jak się należy, jeżeli kraj ten od początku uzyskania swej niepodległości, znajdował się ustawicznie na stopie wojennej z wrogo usposobionym sąsiadem, jeżeli przez cały czas swego istnienia skupić musiał wszystkie swe siły na obronę swych granic i swej niepodległości? Wszelka praca wewnętrzna w kraju leżeć musiała odłogiem, wszystkie zabiegi o podniesienie własnej kultury usunąć się musiały na plan dalszy, gdyż rozgrywało się decydujące pytanie: być lub nie być.

Dlatego też chwila pokoju z Rosją, chwila swego rodzaju pierwsza od początku istnienia niepodległej Polski, posiada dla narodu i państwa polskiego doniosłe wielce znaczenie. Będzie to dla Polski początkiem nowej ery, początkiem życia prawdziwie pokojowego, początkiem tej wielkiej pracy nad własną kulturą i cywilizacją. I z chwilą, kiedy pokój z Rosją został rzeczywiście podpisany, tegoroczny „Wielki Tydzień“, staje się końcowym tygodniem tej wielkiej i dziejowej misji, jaką spełnił naród polski wobec kultury powszechnej i chrześcijaństwa, zasłaniając własną pierś Europę przed zalewem bolszewizmu.

W „Wielkim Tygodniu“ rozgrywa się druga epokowa i dla Polski żywotna sprawa, a jest nią przynależność państwowa Górnego Śląska. Początek „Wielkiego Tygodnia“ przyniesie nam pierwsze wyniki głosowania na Górnym Śląsku. Ten początek „Wielkiego Tygodnia“ mieści w sobie wielką, w tej chwili nam jeszcze nieznaną tajemnicę przyszłości jednego z zainteresowanych walką o Górny Śląsk państw. Jednego mówimy dlatego, bo drugie państwo utrzymując od wieków bez przerwy swą państwowość, zdołało sobie wytworzyć mocne podstawy państwowe, których zachwiać nie może ani utrata takiej prowincji jak Górny Śląsk.

Od dwóch lat toczy się na Górnym Śląsku zacięta walka o uzyskanie silniejszych, i decydujących przy głosowaniu wpływów. Obydwa walczące państwa zdają sobie sprawę doskonale, jaką wartość gospodarczą i polityczną przedstawi a Górny Śląsk. Odpowiednia też do znaczenia Górnego Śląska dla obu krajów, toczy się walka na tej ziemi. I to nie tylko słowem i pismem ale także i czynem. Obydwie bowiem strony, donosiły dotychczas nieustannie o gwałtach, terrorze, napadach i prześladowaniach. Nie wiemy po której stronie jest słuszność, wiemy tylko, że lud górnośląski stał i staje w obronie swych słusznych praw, za które i krew nie wahał się przelać.

Tak więc Wielki Tydzień stawia Polskę przed rozwiązaniem kwestji górnośląskiej, która od dwóch lat z górą zaprzęta umysły polityków i całego narodu polskiego. W „Wielkim Tygodniu“ rostrzygnie się to wielkie pytanie, po której stronie stanie ta prastara piastowska ziemia górnośląska.

A według dzisiejszych danych, „Wielki Tydzień“ podobnie jak w Piśmie świętym zakończyć się musi Zmartwychwstaniem — Zmartwychwstaniem Górnego Śląska.

L. Ł.

Pokój

między Polską a Rosją podpisany.

Radujmy się! Stała się rzecz wielka i niesłychanie ważna. Dnia 19. marca o godz. 1/210 wieczorem podpisany został pokój pomiędzy Polską i Rosją sowiecką. Znaczne obszary ziemi łączą się z Polską. Polska zawrze traktat handlowy z Rosją. Rosja płaci 30 milionów rubli w zlocie.

Wiadomość ta wyrwie nie tylko w Polsce ale w całym świecie olbrzymie wrażenie i nie pozostanie bez wpływu na głosowanie na Górnym Śląsku. Wrogowie Polski powitają tą wieść z przygnębieniem i rozpaczą, przyjaciele Polski z żywą radością.

Naród polski podał dłoń swoją do zgody bratniemu narodowi rosyjskiemu. Polska szczerze zawarła pokój bez oglądania się na zamieszki i burze wewnętrzne w Rosji i warunków pokoju lojalnie dotrzyma. Dla Polski i Rosji otwiera się przyszłość.

Oby pokój pomiędzy Polską i Rosją panował na wieki wieków.

Sejm uchwalił konstytucję na uroczystym posiedzeniu w obecności Naczelnika Państwa i przedstawicieli mocarstw. Zamknięto wiekopomne posiedzenie Sejmu odśpiewaniem hymnu narodowego i »Tedeum« w katedrze.

W Rydze podpisano pokój!

Wielki Tydzień.

Z dzisiejszym dniem zaczyna się okres przedwielkanocny, w kalendarzu datowany jako Wielki Tydzień. W Piśmie świętym jest Wielki Tydzień zwiastunem Zmartwychwstania Chrystusa oraz zwiastunem zwycięstwa idei odrodzenia nad ciemnymi mocami. Wielki Tydzień jest przygotowaniem do wielkiej radości ducha, do przyjęcia wielkiej nowiny iż z ciemni grobowej wstaje jasność wielka i potężna. Wielki Tydzień jest zarazem skarbnicą tradycji Kościoła świętego i wiekowych tradycji ojców naszych.

Wielki Tydzień będzie w tym roku zarazem przeddzień wielkiego święta narodowego w Polsce, święta rzeczywistego odrodzenia i zmartwychwstania Polski.

W bieżącym tygodniu Polska przeżyje rzeczywiście wypadki wielkie, wypadki dziejowe i decydujące poniekąd o dalszym istnieniu i rozwoju państwa polskiego. Tegoroczny „Wielki Tydzień“ będzie dla Polski najważniejszym tygodniem od chwili powstania niepodległego państwa polskiego, będzie tygodniem w którym cały naród polski skupi swe myśli w jednych celach.

W tygodniu tym rozstrzygną się bowiem dwie żywotne kwestje państwa polskiego. Rozstrzygnie się czy naród polski wejdzie w stosunek pokojowy z bratnim narodem rosyjskim, oraz czy Górny Śląsk pozostanie dalej pod obcym panowaniem, czy też wróci z powrotem na łono swej Macierzy.

Przegląd polityczny.

Polska.

Wymiana jeńców.

Warszawa. „Głos Rossji“ dowiaduje się, że do Polski przybył przez Baranowicze pierwszy transport jeńców polskich z Rosji sowieckiej.

Warszawa. Ilość osób, pragnących powrócić z Polski do Rosji, jest bardzo nieduża. Przez dwa tygodnie zarejestrowało się w biurze emigracyjnym za ledwie 300 osób.

Rząd polski w sprawie Wilna.

Warszawa. Rada Ministrów ustaliła odpowiedź na notę Ligi Narodów w sprawie Wilna, zgadzając się na konferencję w Brukseli w której przedstawiciele Polski i Litwy mają wspólnie rokować.

Genewa. Przedstawiciel Litwy przy Radzie Ligi Narodów zawiadomił Radę Ligi, że Litwa przyjęła propozycję, sformułowaną przez Radę Ligi na ostatnim posiedzeniu, w sprawie wszczęcia rokowań bezpośrednich w Brukseli pod przewodnictwem Hymansa z Rządem polskim. Przewodniczący Rady Ligi otrzymał również piśmenną zgodę Rządu polskiego w powyższej sprawie.

Dzień 19 marca w Warszawie.

W dniu 19 marca została urządzona we wszystkich szkołach w całym Państwie Polskim manifestacja uroczysta za połączeniem Górnego Śląska z Polską. Manifestacja ta połączona została odpowiednim wykładem o historii Śląska i znaczeniu połączenia Górnego Śląska z Polską.

Z okazji imienin Naczelnego Wodza odbyło się staraniem przedstawicielstwa wojskowego w dniu 19 marca o godzinie 11 i pół przedpołudniem uroczyste nabożeństwo.

Niemcy.

Głosy za republiką nadreńską.

Paryż. Gustaw Hevré zamieścił w „Victoire“ dłuższy artykuł, w którym pisze, że nikt we Francji nie myśli o tem, ażeby anektować obszar nadreński, stwierdza jednak, że rozdzielenie obszaru nadreńskiego od Prus i utworzenie tam osobnej Republiki Nadreńskiej jest bardzo pięknym planem, na któryby prawdopodobnie zgodził się również Lloyd George. Nowe to państwo buforowe powinno pozostać przy Niemczech, ale byłoby tak samo jak Bawaria, zupełnie samodzielnie. Państwo to mogłoby wówczas pełnić zadanie pomostu pomiędzy Francją a Niemcami. Pomost ten byłby najlepszą rękojmią dla pokoju, i nie wywołując aktów gwałtu i nieprzyjaźni przeciw Francji, najdotkliwiej ugodziłby w koła militarne pruskie.

Dotkliwe skutki okupacji.

Berlin. „Berliner Tgb.“ donosi, że od dnia dzisiejszego wstrzymano w całym obszarze nadreńskim i Westfalii wywóz towarów. Izba handlowa w obszarze przemysłowym Neuss zaprotestowała w Nadreńskiej Komisji Międzysojusznicy przeciw otworeniu granicy celnej i oświadczyła, że granica ta oznacza zupełną ruinę przemysłu, ponieważ 90 proc. gotowych fabrykatów jest wywożonych z Neuss do Niemiec. Z tego powodu powstające straty gospodarcze są olbrzymie.

Obrazki z Mazur.

— Mutter, pójdziesz do kościoła?
— Jo, jo Fater, pójdę, Liska też z nama pójdzie. Biją dzwony... Kościół katolicki, piękny. Idą ludzie różni. Typy polskie. Idzie Fater, idzie Mutter, idzie Liska. Karl nie chodzi do kościoła naszego. Wziął ewangelickie, oni całe do kościoła nie chodzą...
— Fater, a wzięłeś brełę?
— Jo, Mutter...
Kościół nosi ślady wojny. Granat zmiotł część górną wieży kościelnej. W kościele na ławkach książki od nabożeństwa i polskie i niemieckie i litewskie. Ksiądz ma śliczne polskie nazwisko, ale on Niemiec. Gdy się spotka z inteligencją polską mówi po polsku, jest wyrozumiałym pasterzem wszystkich owiec. A zresztą tej inteligencji już niema... Matka jego była Polką, ale ojciec Niemiec. Ksiądz kupił nuty do śpiewu polskiego, miało być co 4 tygodnie nabożeństwo polskie z polskim śpiewem. Oburzenie wśród Niemców i wśród — Polaków pewnego rodzaju...
— Jeżeli te Polaczyska zaśpiewają po polsku, to my im zaśpiewamy „Dajczland, Dajczland“...
I nie ma śpiewu. Kilka starych kobiet delektuje się pieśnią polską, gdy niema nikogo... Śpiewają nawet godzinami „Gorżkie żale“... Przed ołtarzem stoi sztandar kościelny zakupiony przez towarzystwo robotników z napisem „Mit Gott für Kaiser und Reich“. Fater do tego ferajnu też należy.
Po nabożeństwie...
— Czy te Polaki przyjdą?
— A niechta i przyjdą, tyle sztajrów nama nawalili, może i będzie lepiej...
— Wenowej, niech ino te Polaczyska przyjdą — woła jakaś kobieta — z drapaką pójdzie na nich... Frycku, kom! Katoicy wychodzą z kościoła, a na nabożeństwo idą Mazurzy ewangelicy. Przed kilku laty był to

Zadania Anglii.

London. Podczas dyskusji odszkodowaniowej w parlamencie angielskim zażądali posłowie angielscy Lowther, pułkownik Wedgwood i Bottomley sekwestrowania odszkodowania koalicyjnego przez armię koalicyjną, która powinna zająć kan. ces. Wilhelma, i terytorja aż do Berlina.

Obsadzenie Bawarii?

Bazylea. T. U. „Daily Mail“ donosi: Stronnictwo nacjonalistyczne podało do Izby Gmin wniosek, aby okupować Monachium i wmaszerować jaknajprędzej do Bawarii, jeżeli rząd bawarski nie ustąpi i nie rozwiąże „Einwohnerwehr“. Bonar Law odpowiedział w imieniu rządu, iż uparte stanowisko Bawarii wymaga nowych środków przymusowych ze strony koalicji i że nad tym obecnie radzą.

Wykrycie spisku politycznego.

Berlin. Berlińska policja kryminalna w swych dochodzeniach w sprawie zamachu dynamitowego na pomnik zwycięstwa w Berlinie doszła do ciekawych rezultatów. Są oznaki i ślady, uprawniające do podejrzenia, iż chodzi o wielką organizację spiskową, która wytknęła sobie za cel pousuwać cały szereg najwybitniejszych osobistości świata politycznego Niemiec.

Emigracja robotników.

Berlin. „Deutsche Zeitung“ donosi, że przybyła do Holandji wielka ilość niemieckich robotników. Ostatnio przybyło znowu 50 robotników do Holandji. Przyczyną emigracji jest wzrastające bezrobocie i obsadzenie Westfalji przez wojska koalicyjne.

Sensacyjne odkrycie.

Na rolę, jaką w propagandzie niemieckiej grają nawet znaczki pocztowe, ciekawie rzucają światło podane przez „Journal de Pologne“ rewelacje niemieckiego dyrektora poczt.

Oto rysunki na markach „Deutsche Nationalversammlung“ miały na celu podniesienie myśli odwetowej wśród narodu i dlatego w serji tej widzimy kolejno: bujne drzewo z dziwnymi owocami (10-fenigowe); jest to traktat wersalski; na 15 fenigowej drzewo obalone, a z niego wyrastają bujne młode pędy (odrodzenie Niemiec); na 25-fenigowej wreszcie robotnik z cegłami i kielnią symbolizuje siły podziemne, z pomocą których obalenie traktatu ma być osiągnięte.

Rosja.

Podpisanie traktatu handlowego z Anglią.

London. W dniu 16. b. m. podpisano ostatecznie układ gospodarczy między Anglią i Rosją, opracowany w szczegółach przez Krassina, który dotąd był przez długie miesiące tematem daremnych rokowań. Anglja wyszła z tego stanowiska, że podpisanie takiego traktatu jest koniecznością ze względu na konkurencję Ameryki.

Układ postanawia między innymi zarzucenie wzajemnej nieprzyjaznej propagandy, zdjęcie blokady, podjęcie ruchu pocztowo-telegraficznego, nie stosowanie sekwestru do złota i towarów rosyjskich, poszanowanie własności angielskiej i rosyjskiej, przedwojennej przez sowjety.

Układ podpisali: Ze strony angielskiej Sir Robert Horne, ze strony sowieckiej Krassin.

„polnischer Gottesdienst“, a teraz jest „masurischer“... A to jest rychtyczniej.

Ale otóż i pan ksiądz...

— W imię Ojca i Syna i Du-cha szwyntygu Ameen. Ojczy nasz, którysz jest w niebieszech, szwynczsz Imnie Twooje, przyjdź Króleestwo twooje, b. ndsz woła twooja...

Mazurzy powtarzają na panem księdzem słowa Modlitwy Pańskiej z twarzą kornie ku posadzce kościelnej pochyloną... Przeważnie-ludzie starsi, Gottlieb i Fryc idą czasem, ale na niemieckie nabożeństwo, a Jewka i Emma w nowych kołpakać i fejn klejdach idą tylko na „Gottesdienst“...

Pan Ksiądz każe...

Pan ksiądz opowiada jakie to straszne nieszczęście zesłał Pan Bóg na naszą ukochaną ojczyznę. Polaki stoją przy granicy. Polaki chcą napaść na naju kraj... Łga dziś u naju trymujecie... Ale Bóg nama pomoże i odepchnie zamysły tych Polaków i ententy, którzy naju chcą zniszczyć i zagubić...
Mazur stary intonuje pieśń z kancyonału... To polski kancyonał, tylo litery są szwabskie, niemieckie. I rozbrzmiewa w kościele ewangelickim, pieśń Kochanowskiego. „Kto się w opiekę, poda Panu swemu!“
Ludzie wychodzą z kościoła. Tam rozdawają centrowy blat katolicki niemiecki, a tu blat polski „Pruski Przyjacieli Ludu“. Dawniej był on „polskim“, a teraz jest pruskim „Przyjacielem“... Nr. 12, z dnia 20. marca:

„Zebranie niemieckich wagonów przez Polaków...
„Protestowanie przeciwko polskiej propagandzie...
„Polacy grożą gwałtem dobyć Górny Śląsk...
„Z fabryki Igarstw Korfantego...
„Oszustwa polskie...
Pan ksiądz Skowronnek z Trelkowa pisze w „Pruskim Przyjacieli Ludu“, rychtycznie i mądrze:

„Me storoby Górny Śląsk Niemcom odebrany został, znacząco to ich całkowity upadek; ogień fabryk niemieckich sgaśnie, w miastach przemysłowych nie wyniesie się w powietrze dym z kominów, a trawa porośnie na ulicach, które kiedyś były miejscem żywego ruchu. Miliony głodu cierpiących, pracujących robotników

Zwycięstwa powstańców.

Helsingfors. Radjo. Po dwudniowej zażartej walce Oranjenbaum został zajęty przez marynarzy kronsztackich, którzy zdobyli 14 dział. Straty bolszewików wynoszą 400 zabitych i 1300 rannych.

Helsingfors. Podczas spotkania w Oranienbaumie parlamentarjuszy sowieckich z przedstawicielami powstańców, wysłańcy sowieccy porwali i uprowadzili ze sobą członka komitetu rewolucyjnego z Kronsztatu, Wierszynina. W odpowiedzi na to komitet kronsztacki internował w fortecach Ruś i Krasno armieje komunistów, przebywających w Kronsztacie.

Ryga. Rząd sowiecki przyznaje oficjalnie, że artylerja kronsztacka zburzyła forty Sestrojewska, Totlebena i Oranienbauma.

Pośród robotników autorytet sowjetów bardzo silnie upadł i nie reagują już na wzmożoną agitację. Wedle ostatnich wiadomości w Piotrogradzie wybuchł powszechny strajk, który ma na celu zmuszenie rządu do zwołania konstytuandy.

Przewaga polityki Lenina.

Rewał. Na kongresie rosyjskiej partji komunistycznej w Moskwie oddano 569 głosów za polityką uprawianą przez Lenina, natomiast polityka Trockiego uzyskała tylko 56 głosów.

Kongres oświadczył, iż odbudowa Rosji przez Rosjan jest niemożliwą. Konieczną jest współpraca sił technicznych z zagranicy i dlatego konieczne są koncesje wobec zagranicy.

Wiadomości z bliska i z daleka.

Olsztyn, dnia 21. marca 1921.

— **Zaćmienie słońca.** Pierścieniowe słońca będzie zaćmienie słońca będzie miało miejsce dnia 8 kwietnia. Pas zaćmienia centralnego przechodzi przez Szkocję i północno-zachodnią Norwegię; częściowe zaćmienie będzie można obserwować też w Grenlandji, w całej Europie, w Azji (aż do Chin), w północnej Afryce i Ameryce. Zaćmienie wogóle rozpoczyna się o godz. 8 min 30, a kończy się o 13 min. 37 czasu letniego.

(S.) Olsztyn. W Olsztynie zakazano w dniu plebiscytu na Górnym Śląsku wszelkich zabaw i tęczystości. Przewidziane są koncerty, a potem Dr Czwalina, znany agitator „Heimatdienst“ przemówi ma z balkonu. Pieśnią „Wir treten an zum Beten“ zakończyć się ma niemiecki „feier“. — Pan W. von M. zamieszcza w nr. niedzielnym „Allensteiner Zeitung“ artykuł „wspaniały“. Powiada że w niedziele w Niemczech nie wolno grać na skrzypcach, nie wolno urządzać ani przedstawień teatralnych, ani kintopów, natomiast wszystkie dzwony bić mają, a 60 milionów Niemców na kolanach błagać mają Boga: „Herr, gib uns Kraft, damit wir und unsere Führer fest bleiben.“ „Poza tem pan von Medem przysięga w imieniu Wschodnioprusaków, że gotowi umrzeć za Górnym Śląsk... — „Volksblatt“ zzielenieje, gdy przeczyta ten artykuł.

(S.) Jańsbork. „Fahnen heraus!“ woła „Johannisburger Zeitung“. W dniu 20 marca Niemcy wywieszą „fany“, a w Polsce biją dzwony...

* **Działdowo.** Starostą w pow. działdowskim został mianowany Polak-ewangelik dr. Pawlica z Cie...

będą się ucieszać do atoholu [pijanstwa] i nierządu, a w tym niebezpiecznym uspołobieniu duchownem całe socjalne i cywilizowane życie Europy, nawet całego świata zarazem i zatracą będą. Wywają tylko profity obrazem, który się ukazywa przed moim okiem, że tym nie jest profity; rzeczywistość ze swymi przesładaniami przynajmniej będzie wspaniałą, co my sobie wyobrażać możemy, a te spójnienia żaden rozum człowieczy sobie wymyślać nie może.

— „Ach te Polaczyska... z drapaką na nich...
Jadą, jadą Mazury w pociągu...
— „Polaki są w Jańsborku...
— „A bo to Polaki... takie same ludzie jak my...
mówią taką samą gadką... W czasie wojny był u nas Polak... fein chłop... naju nie pozerł...
— „Polaczka“, a wej, to zdractwo! Ja ci tu dam ty Polaczko, a kulasem...
Gdzieś tam w jakiejś ulicy znajdują się rychtyczne Polaki, co jeszcze nie uciekli. Dzieciaki się bawią na ulicy. „Du Pollack“... Biją je, popychają, dzieciaki już tego zwyczajne i nie skarżą się... Biją także bronią się. Do szkoły nie chodzą już od prawie roku. Do Polski wyjechać nie mogą... Za drogę... Czł. meble sprzedać, czy nie sprzedać?... A „Finanzamt“... Podróż do granicy kosztuje podobno 2—3000 marek ze wszystkiem. Co robić, zostać trzeba. Polaki, Polaczyska, Pollacken...
Do „Finanzamt“ ludziska chodzą jak do kościoła. „Finanzamt“.. każdy zna to słowo i wymówi takowe nawet stara grózka i stary grózek. Wszyscy mają finansamtem doczynek... I wszyscy szypują. Szypują i placą, bo szypunek im nic nie pomoże, gdy „Faterland“ jest „in Not“...
Klon... „Pollacken müssen raus!“ „Gott m uns!“ Cóż robić? Gdyby nie pan von Oppen, który wie co się stało. Ale pan prezes rejencyjny wytyka wszystkie siły, aby przeciwnieństwa łagodzić. Sprawiedliwość będzie. Będzie lepiej, czekajmy...

szyna, rodowi
*
Piłsudski
pierwszą
flagą.
W
znajduj
buchł
Pożar
ameryk
straży
*
pociąg
chał z
15 min
torze k
tem m
lokomo
wynac
*
odbył
udziale
niach
p. Oss
kaszub
wania
dopiero
do Gd
*
Bydgo
granaty
tem po
dowali
czteru
rozszar
*
ralnym
utworz
dla zo
z okaz
rocznie
*
po po
Haking
*
Warsz
wielrzy
komun
*
zieniu
ceni p
skromi
na G.
*
ruch w
zupeln
tak jak
*
klaszte
szone
się,
*
w Był
comta
iąc „p
*
w Ols
est ta
Dono
urząd
no m
uwies
für D
*
Mach
celu
wiko
zbroj
30 ty
*
Finla
wań
mars
*
do F
odno
skiep
*
gają
go
oraz
*
moś
syw
don
iacy
ład

szyna, jego pomocnikiem p. Otello, Polak-ewangelik, rodowity Mazur.

Gdańsk. Dnia 10 maja zawita okręt »Józef Piłsudski«, dawniej »Mitau« do Gdańska. Jest to pierwszy okręt, który popłynie pod istotnie polską flagą.

W gdańskim obozie emigracyjnym Troylu, który znajduje się w ręku wolnego miasta Gdańska, wybuchł wielki pożar, który zburzył olbrzymi barak. Pożar byłby się rozszerzył, gdyby nie pomoc okrętu amerykańskiego »Susquehanna« i działalność gdańskiej straży pożarnej.

Piła. W pobliżu Piły uczyniono zamach na pociąg pospieszny Gdańsk-Berlin. Pociąg ten odjechał z Piły o godz. 3.20. Po upływie niewiele więcej 15 minut spostrzegł kierownik lokomotywy leżącą na torze kłodę żelazną. Ponieważ z powodu zakrętu w tym miejscu, zwolnił pociąg, zdołał kierownik lokomotywy pociąg zatrzymać. Prezydent regencyjny wyznaczył 20 000 mk. na wyśledzenie sprawców.

Kościerzyna. W stolicy Kaszub, w Kościerzynie odbył się na rynku, olbrzymi wiec protestacyjny z udziałem około 5000 osób. Po jednych przemówieniach redaktora »Pomorzana«, p. Gertiga, oraz p. Ossowskiego, uchwalono rezolucję, w której lud kaszubski rząda odwołania Hakinga z Gdańska i zerwania rokowań z Gdańskiem oraz wznowienia ich dopiero po uznaniu przez Gdańszczan praw Polski do Gdańska, przyznanych jej traktatem wersalskim.

Bydgoszcz. Na placu ćwiczeń w Jachcicach pod Bydgoszczą żołnierze pozostawili przez nieostrożność granaty ręczne i petardy. Chłopacy, bawiący się na tem polu znaleźli je i wskutek nieostrożności spowodowali wybuch, straszny w następstwach. Mianowicie cztery z nich w wieku 10—13 lat zginęło na miejscu, rozszarpanych w okropny sposób.

Warszawa. W porozumieniu z delegatem generalnym komitetu francuskiego na Polskę, p. du Morier utworzony został w Warszawie komitet tymczasowy dla zorganizowania obchodu napoleońskiego w Polsce z okazji przypadającej w d. 5 maja rb. 100-letniej rocznicy śmierci Napoleona I-go.

Warszawa. Naczelnik Państwa przyjął 16. b. m. po południu komisarza Ligi Narodów w Gdańsku, Hakinga.

Warszawa. W tych dniach przybył z Paryża do Warszawy pierwszy samolot Tow. Żegluga napowietrznej mającego na celu zaprowadzenie regularnej komunikacji powietrznej między Paryżem a Warszawą.

Warszawa. Więźniowie, przebywający w więzieniu karnym przy ul. Długiej w Warszawie, zachęcani przykładem personelu więziennego, ofiarowali skromne swoje zarobki w warsztatach więziennych na G. Śląsk.

Katowice. Z miarodajnych źródeł donoszą, że ruch pociągów kolejowych w dniu głosowania był zupełnie normalny na całym obszarze Górnego Śląska, tak jak w każdą niedzielę.

Opole. Jak donosi »Rzeczpospolita«, siostry klasztorne Polki zwłaszcza emigrantki zostały zmuszone przez przełożone klasztorów do złożenia przysięgi, iż będą głosować za Niemcami.

Bytom. W sobotę kilku emigrantów napadło w Bytomiu na komendanta miasta Bytomia gen. Lecomta, przyczem mocno go poturbowano, wykrzykując »precz z Francuzami!«

Pszczyna. Przykład dany przez p. Worgitzkiego w Olsztynie, doszedł aż na Górny Śląsk. Różnica jest taka, że widowisko z wołami urządzili Polacy. Donoszą nam bowiem z Pszczyny, że tamtejsi Polacy urządzili również to wesole widowisko. Oprawdano mianowicie przez ulicę wołu, któremu na głowie uwieszono napis: »Ich bin der einzige Ochse, der für Deutschland stimmt.«

Ze świata.

Położenie na Ukrainie.

Dowódcy oddziałów powstańczych: Antonow, Machno i Struk prowadzą między sobą rokowania w celu zorganizowania wspólnej akcji przeciwko bolszewikom. Siły Machny wynoszą podobno 50 tysięcy uzbrojonych chłopów. Struk stoi na czele oddziału z 30 tysięcy ukraińców.

Ultimatum bolszewików do Finlandji.

Berlin. Według informacji »Times'a« przesłał Trocki Finlandji ultimatum, domagające się zaniechania rokowań z Kronsztadem i protestujące przeciwko ew. marszowi przeciwko bolszewikom.

Marszałek Foch w Bukareszcie.

Paryż. Marszałek Foch wyjeżdża w tych dniach do Bukaresztu w celu odbycia osobistych konferencji, odnoszących się do zawartego sojuszu polsko-rumuńskiego.

Traktat pokoju a bydło austriackie.

W Wiedniu doręczono ultimatum Ententy, domagającej się wydania na podstawie traktatu pokojowego 4000 krów mlecznych Włochom, i po 1000 krów oraz koni do hodowli Rumunii i Jugosławii.

W przededniu greckiej ofensywy.

Konstantynopol. Według nadeszłych tu wiadomości ma w najbliższych czasach rozpocząć się ofensywa grecka w kierunku na Eskichevir. Z Duldząd donoszą, że wzmocnione zostały oddziały wojsk stojących na granicy. Generał Rapulos, przebywający dotąd w Smyrnie, udał się na front.

Bunt w Tobolsku.

Wskutek buntu, który wybuchł w Tobolsku między Rosją i Syberją na syberyjskiej linii kolejowej komunikacja została przerwana.

Nowe kopalnie srebra.

W Ameryce w pobliżu miejscowości Kenshil w Stanie Alaska odkryto pola, obfitujące w srebro. Rozmiary żył srebra mają w przecięciu 5 do 8 stóp.

Ślub w rodzinie królewskiej.

Poldhu. Ślub rumuńskiego następcy tronu z grecką księżniczką Heleną odbył się w piątek w katedrze ateńskiej w obecności całej rodziny królewskiej. Z posłów zagranicznych żaden nie wziął udziału w uroczystości z wyjątkiem posłów rumuńskiego i hiszpańskiego.

Kuba: Dobry dzień!

Wojtek: Dobry, dobry, dekad to sąsiedzie?

Kuba: Idę na pocztę zapisać »Gazetę«, bo najwyższy czas.

Wojtek: Ja także pójdę, już dla samego Kuby, którego gadanie rad czytam.

Rozmaitości.

Nowy tunel Simplonński.

Prace około budowy drugiego tunelu Simplonńskiego są ukończone i w ciągu lata nadchodzącego oddany on zostanie do użytku publicznego. Budowa nowego tunelu rozpoczęta została jednocześnie z budową pierwszego, celem ułatwienia dostępu powietrza podczas robót. W r. 1912 zaś przedsięwzięto pracę około przebudowania tego tunelu pomocniczego na tunel właściwy, odpowiedni dla ruchu kolejowego. Podczas budowy pierwszego tunelu Simplonńskiego musiano pokonywać niesłychane trudności, zupełnie niespodziewane. Tak np. w pewnym punkcie, o 4 klm. od włoskiego krańca tunelu oddalonym, natrafiono na potężne gorące źródła, które powstrzymały pracę tak dalece, że przekopanie 50 klm. trwało osiemnaście miesięcy i kosztowało 3 milj. fr. z górą. Nowy tunel jest równie długi i równie wysoki jak dawny a koszty jego budowy wynoszą około 30 milj. fr.

Ważne odkrycie w Etrurji.

W dawnej stolicy Etrusków, Wejach podjęte w czasie wojny poszukiwania, które zostały uwieńczone odkryciem zabytków sztuki etruskiej z VI. w. przed Chr. Szczęśliwym odkrywcą jest G. Q. Giglioli, który opisuje wyniki w »Czasopiśmie sztuk plastycznych«. Znalazł on w okolicy Wejów starożytną świątynię, której wspaniałość jeszcze teraz obecnie występuje w całej okazałości. Obecnie odkryte zabytki znajdują się uż w Rzymie w »Museo di Villa Giulia«. Jedna figura est prawie całkowicie zachowana. — Apollo, który w obecności dwóch bóstw walczy z Herkulesem i Tanją. Apollo, opracowany jako osobna figura w tej płaskorzeźbie, ukazuje nam cały majestat sztuki archaicznej z roku 500 przed Chrystusem.

Cuda chirurgji polskiej.

Dr. Aleksander Zawadzki dokonał bardzo niebezpiecznej operacji z zupełnym skutkiem. Mianowicie: pewna kobieta przypadkowo wystrzeliła i to tak niebezpiecznie, że kula trafiła ją w brzuch. Stan chorej był beznadziejny, mimo to Dr. Zawadzki dokonał operacji, w kiszkiach znajdowało się 10 dziur z zaskrzepłą krwią. Nie namyślając się wycina półtora metra kiszki, oczyszcza je z krwi i zszyna rany. Po pięciu dniach kiszki zaczynają działać normalnie i ofiara została uratowaną.

Cenny dar.

Paryski »Matin« donosi, że z inicjatywy p. Marji Lony, dyrektorki wielkiego wydawnictwa »Delineator« zarządzono wśród kobiet amerykańskich subskrypcję na zakupienie gramu radjum, który ma być ofiarowany p. Curie-Skłodowskiej. Na ten cel zebrano 120 000 dolarów. Pani Curie wyjeżdża w maju do Ameryki celem odebrania cennego daru. Uniwersytety amerykańskie przygotowują znakomitej uczony uroczyste przyjęcie.

Niemile skutki emancypacji.

Emancypacja, w której kobiety upatrywały dla siebie same korzyści, pociągnęła jednak za sobą niektóre zgola niespodziewane i ujemne skutki.

Wiadomo, że w Anglii często naręczone zwracały się do sądu o przyznanie im odszkodowań za zerwane przez drugą stronę małżeństwo. Dotychczas o to odszkodowanie występowały tylko kobiety, a płacili je mężczyźni. Dziś atoli karta się odwróciła, bo niezależność materialna, którą zdobyły sobie kobiety i wogóle zmieniony z gruntu stosunek między obu płciami, sprawiły, że mężczyźni nie upatrują w tem dla siebie ani kompromitacji ani upokorzenia jeśli także otwarcie wyznają, że przez zerwanie małżeństwa utracili sposobność zrobienia korzystnego interesu i tak samo każą sobie za zawód płacić.

Niedawno pewna dama apelowała do wyższej instancji przeciw wyrokowi, który skazywał ją na zapłacenie 400 funtów szterlingów odszkodowania za zerwane małżeństwo. Sędzia zatwierdził wyrok pierwszej instancji, który orzekł, że w chwili, gdy pozostający starał się o rękę panny, była ona warta 300 000 szylingów, ale od tego czasu conajmniej się podwoiła, ponieważ umarł brat jej po którym wzięła znaczny spadek.

Telegramy.

Uchwalenie Konstytucji w Polsce.

Warszawa. (EE.) Radjo. Po przyjęciu przez Sejm tytułu ustawy i całego projektu »en bloc« wygłosił uroczyste przemówienie Marszałek Trąpczyński, po czem cały Sejm w uroczystym pochodzie wyruszył do katedry św. Jana celem złożenia wieńca na grobie Stanisława Michałowskiego, marszałka Sejmu Czteroletniego. Całe miasto w ciągu kilku godzin przybrało się wspaniale w barwy narodowe, balkony ozdobiono kwiatami i kobiercami.

Popołudniu zebrali się około placu Trzech Krzyży przedstawiciele stowarzyszeń i zrzeszeń społecznych ze sztandarami. Olbrzymie tłumy publiczności zaległy całą drogę od gmachu Sejmu do Katedry. Pochód rozwinął się na znacznej przestrzeni. Po przybyciu do Katedry odśpiewano uroczyste »Te Deum«. Z polecenia wyższych władz wojskowych z fortów cytadeli dano 100 strzałów.

Ratyfikacja traktatu pokojowego z Rosją.

Warszawa. (EE.) Radjo. W ciągu ferji Wielkonočných Sejm będzie zwołany na specjalne posiedzenie celem ratyfikacji traktatu pokojowego w Rydze.

Koalicja o widokach plebiscytu.

Warszawa. Pos. Zamoyski konferował w ciągu godziny z Millerandem w sprawie plebiscytu na Górnym Śląsku. Koła urzędowe francuskie zapatrują się optymistycznie na wynik plebiscytu.

Wybitny dyplomata włoski, który powrócił z Londynu, gdzie brał udział w tamtejszej konferencji mówi, iż jest przekonany, że wynik plebiscytu będzie zasadniczą podstawą do wykreślenia granicy polsko-niemieckiej na Śląsku. Trzeba zatem zwyciężyć w dniu 20 marca, »kiedy będzie się rozgrywał ekonomiczny los państwa polskiego.«

Dalsze kroki przeciw Niemcom.

Berlin. »Telegraphen Union« donosi za »Daily Sketch« o oczekiwanych dalszych krokach Ententy przeciw Niemcom.

Zarządzenia te stopniowo będą zaostrzane i o ile Niemcy nie zobowiążą się w najbliższym czasie do wypłacenia odszkodowań w wysokości 225 miliardów oczekiwane jest obsadzenie Berlina.

Berlin. Z Duisburga nadchodzi wiadomości, według których w kołach francuskich w Duisburgu, Ruhrortcie i Düsseldorfie mówi się otwarcie o bliskiej okupacji m. Essen i kopalni na wypadek ewentualnych przekroczeń traktatu wersalskiego przez Niemcy.

Ruch towarzystw.

Mikołajki. W drugie święto wielkanocne, zaraz po nabożeństwie odbędzie się u p. Laskowskiego walne zebranie Zjednoczenia Zaw. Polskiego. O liczne przybycie członków i gości uprasza Zarząd.

Olsztyn. Lekcja śpiewu »Lutni« odbędzie się w środę 23. bm. o godzinie 8-mej wieczorem w »Hotelu International. O liczne przybycie zwłaszcza pań uprasza Zarząd.

Zamówienie »Gazety«.

Ich bestelle hiermit für das 2. Vierteljahr 1921 die polnische Zeitung

»Gazeta Olsztyńska«

aus Allenstein mit Zustellung und zahle 9 Mk. Imię, nazwisko i adres (Vor- und Zuname und Adresse):

Obige 9 Mk. erhalten zu haben bescheinigt

Księgarnia „Gazety Olsztyńskiej”

poleca następujące nowo nadeszłe książki:

Powieści:

Marja Radziejczówna	
Byli i będą	16'—
Hrywda	16'—
Dewajtis	16'—
Klejnot	15'—
Edward Ligocki	
Sambra i Moza	15'—
Wł. . . . . St. Reymont	
Za frontem	12'—
Rok 1794 Insurekcja	16'—
Juljusz German	
Światła z daleka	20'—
Józef Weysenhoff	
Syn marnotrawny	16'—
Gabryela Zapolska	
Śmierć Felicjana Dulskiego	6'—
Jerzy Gąsowski	
Ziarna Szaleju	15'—
Emma Jelińska	
Jubileusz (nowele)	15'—
Włodzimierz Perzyński	
Polityka	7'50
Uczniaki	20'—
Wiktor Gomulicki	
Siodme Amen	9'—
Lew Walacce	
Bóg się rodzi	10'—
Zofja Urbanowska	
Wszchemocni	13'50
Kazimierz Gliński	
Bonawentura Dzierdziejewski	25'—
Zygmunt Bartkiewicz	
Krwia i atramentem (nowele)	15'—
Bronisława Włodkówna	
Proste dzieje	9'—

Jan Huskowski	
Gesty	12'—
Marion Nad Arnem i Sekwaną	25'—
M. H. Szpyrkówna	
Będziesz małą	12'50
Bolesław Koreywo	
Uśmiechy rewolucji (wrażenia z niewoli bolszewickiej)	10'—
Zygmunt Światopełk Słupski	
Politykier	8'—
Wacław Sieroszewski	
Łańcuchy	15'—
Jerzy Turnau	
Nowa szkoła (opowieść ziem.)	12'—
Maurice Renard	
Dziwy dr. Lerna	10'—
Maurice Leblanc	
Odlamek pocisku	10'—
Kazimierz Sajsse-Tobliczyk	
Hindu	8'—
St. Łapiński-Nilski	
Listopad we Lwowie (1918 r.)	9'—
Andrzej Strug	
Odnaka za wierną służbę	10'—

Dr. Józef Reiss	
Bethoven	16'—
Historja muzyki w zarysie	35'—
Szymon Askenazy	
Gdańsk a Polska	16'—
Adam Grzymała Siedlecki	
Wyspiański	16'—
Artur Górski	
Tarcza Heraklesa (poematy greck.)	4'—
Oswald Balzer	
Konstytucja Trzeciego maja	7'—
Juljusz Kleiner	
Juljusz Słowacki, 2 tomy	60'—

Dla dzieci i młodzieży:

Mayne-Reid, Kapitan	
Dolina bez wyjścia (z obrazkami)	15'—
Porwana siostra	8'—
Pobyt w Pustyni (opraw. z obrazk.)	20'—
Młodzi żeglarze	20'—
Zuzanna Morawska	
Wilcze gniazdo (opraw. z obrazk.)	15'—
Jonatan Swift	
Podróże Gulliwera (opr. z obrazk.)	15'—
C. Niewiadomska	
O czym Zosia niewiedziała (oprawa z obrazk.)	15'—
Ludwik Anczyc	
Robinson Kruzoe (z obrazk.)	15'—
Marja Weryho	
Co słonko widziało (dla mał. dzieci) (opraw. z obrazk.)	20'—
Sienkiewicz	
Quo Vadis (opraw.)	10'—
Listownik	4'—
Deklamator polski	4'—
Pieśni weselne	2'—

Literatura:

Z końcem niewoli (Jednodniówka)	8'—
Jednodniówka literacka	6'—
S. Włoszczewski	
Satanizm, bolszewizm	2'—
Kazimierz Przerwa Tetmajer	
Wybór poezji	20'—
Marja Konopnicka	
Śpiewnik historyczny (1767-1863)	10'—
Niewiadomska i Bogucka	
Nasi pisarze	25'—

Mapa ziem polskich 8⁰⁰ marek.

NA SEZON WIOSENNY

polecamy w ogromnym wyborze i po nadzwyczaj tanich cenach.

Płaszcz damskie	
w modnych fasonach z dobrych materiałów i ślicznych kolorach po 650, 550, 450, 350, 259, 175, ...	125 ⁰⁰
Kostjmy damskie	
z wełnianych i półwełnianych materiałów, czarne i kolorowe najmodniejsze wykonanie po 750, 650, 550, 400, 325, 250, ...	165 ⁰⁰
Spódnice	
kolorowe i czarne z dobrych trwałych materiałów po 250, 200, 175, 150, 125, 98, 75, ...	42 ⁰⁰
Materiały wełniane i półwełniane	
na suknie, kostjmy i bluzki czarne i kolorowe, tylko pierwszorzędne wyroby za mtr. po 120, 98, 75, 58, 45, 36, 29, 24, 18, ...	12 ⁰⁰
Koszule damskie	
po 45, 39, ...	34 ⁰⁰
Pończochy damskie	
czarne, brąz. i białe po 18, 12, 10,50, ...	9 ⁵⁰

Ubrania męskie	
modne wykonanie z trwałych materiałów, czarne, granatowe i kolorowe po 650, 550, 450, 350, ...	295 ⁰⁰
Paletoty i ulstry wiosenne	
ciemne i jasne, modne materiały, wykon. podług najnowszej mody po 750, 650, 550, 450, 350, 250, ...	175 ⁰⁰
Ubrania dla młodzieńców i chłopców	
w każdej wielkości, z wełnianych i bawełnianych materiałów.	
Materiały na ubrania męskie	
tylko pierwszorzędne fabrykaty czarne i kolorowe za mtr. po 180, 150, 135, 120, 98, 75, 60, 45, ...	39 ⁰⁰
Spodnie sukienne po 150, 120, 98, ...	75 ⁰⁰
Spodnie do pracy po 98, 75, 65, ...	58 ⁰⁰
Kamizelki po 98, 75, 60, 45, ...	39 ⁰⁰

KAPELUSZE • KRAWATY • BIELIZNA

Prosimy skład nasz zwiedzić, albowiem z powodu taniości towarów każdy nie pożałuje. Oprócz tego zwracamy podróż przy odpowiednim zakupie. — Obsługa skora. — Ceny stałe.

W. Muczyński, Wartembork

RYNEK 94

(Właściciele: Kowalski i Szulc.)

TELEFON 41

Pracowita uczciwa

dziewczyna

do wszelkiej pracy domowej potrzebna od 1. 5. lub 15. 5.; może się zgłosić natychmiast. Pensja podług umowy.

A. Domańska, Sztum, Rynek 53.

Mocnego ucznia

w naukę kowalstwa przyjmie

Brandt, mistrz kowalski,
Kalwe bei Altmark, Kr. Stuhm.

Ogłoszenie.

Termin rejestracji (zgłaszania się do zapisu) obywateli polskich przedłuża się do 1. maja.

Kierownik Agencji Konsularnej
Rzeczypospolitej Polskiej w Olsztynie

Plugi, broni, kultywatory walki, radła, centryfugi brony do łak, taczki do koniczyny

jako i wszelkie inne maszyny rolnicze we wielkim wyborze poleca ze składu

L. KUNATH, Olsztyn,
ul. Libsztacka 23/24.

Tamże stoi na sprzedaż 5 małych i dużych starych zreparowanych sieżciarek.

Kryty powóz, sanki na spacer, szofery 2 wozy robocze

wszystko bardzo dobre rzeczy poleca
Paweł Nawrocki Sztum, (Stuhm W.-Pr)

Czarny prawie nowy

surdut (Gehrock)

z kamizelką na średnią osobę do sprzedaży.
Jasinski, Gietrzwałd.